

geen eere bewezen. Onder geoorloofde en geboden dienst der heiligen verstaan we hier, dat de kerke Gods in gedachtenis heeft te houden, wat haar van Godswege in mannen als Abraham en Mozes, David en Salomo, Johannes en Petrus, Paulus en Jacobus geschonken wierd. De dank voor deze gave mag niet verstommen. Het bezielend voorbeeld van deze mannen moet blijven nawerken, uit de wolke der getuigen, die rondom ons ligt. Ook Maria, de gezegende onder de vrouwen, mag niet vergeten worden. En allerminst voegt het ons de heugenis uit te wisschen van de martelaren, die hun bloed voor Jezus' zaak, en dus ook voor onze Belijdenis, vergoten hebben. Liever meden we nu wel het woord „heiligen” hierbij, omdat Rome hieraan een *specifieke* beteekenis hecht, in den zin van „heilig verklaarden”; maar de Schrift gaat ons zoo telkens in het gebruik van dat woord „heiligen” voor „de uitverkorenen en vromen” voor, dat er op zichzelf geen reden is om dit woord uit te bannen. Zoo echter draagt deze in gedachtenis houding der heiligen een zuiver geestelijk karakter. Men herdenkt met dankzegging wat God ons in hen schonk; wat genade hun verleend is; wat voorbeeld van trouw en geloofsmoed ze gaven; en gevoelt zich alzoo, ook te midden van de geestelijke armoede van het heden, rijk en overrijk in wat eens de kerk van Christus geestelijk heeft gesierd. Mits, en deze voorwaarde mag nooit losgelaten, mits het hierbij nimmer worde toegelegd op een verheerlijking van de menschelijke persoonlijkheid, maar het altoos blijve een groot maken van den Naam des Heeren, die zulk een wonder van genade in zijn uitverkorenen had gewrocht. Het „gedenkt uwe voorgangeren” moet in practijk gebracht, maar altoos staande voor het aangezicht des Heeren.

Is het nu goed te keuren, dat de Bisschoppelijke kerk van Engeland om dit doel te bevorderen beelden van Mozes en Aäron, van Johannes en Petrus, en zooveel anderen in haar gebouwen en nissen plaatst? Stellig niet; en zulks om de eenvoudige reden, dat men geen portretten en geen beelden van deze mannen heeft. Ware destijds de photographie reeds bekend geweest, of ook had in Israël toentertijd de portretschilderkunst gebloeid, zoo zou men zeer waarschijnlijk *wezenlijke* afbeeldingen van deze mannen bezitten. Maar nu niet. In Israël bestond de gewoonte *niet* om portretten of beelden te vervaardigen. Alle busten of portretten die men u van deze mannen toont, zijn dus verzonnen. En hoe natuurlijk het nu ook zij, dat ge een wees, die vroeg vader en moeder verloor, een *wezenlijk* portret van zijn vader boven het ledekantje ophangt, even onnatuurlijk zou het zijn eenvondig een vrouwen- en mannenkopje te nemen. en nu tot het kind te zeggen: „Dat was uw moeder en vader.” Want wel weten we, dat men gepoogd heeft deze portretten en busten expres-